

પરિષદ-પાથેય

સંકલન : રાજેન્દ્ર પટેલ

આપણી વચ્ચે હવે આપણા ભોળાભાઈ પટેલ નથી. એક ન પૂરી શકાય એવો જાણે કે અવકાશ રચાયો છે. આવે સમયે એમણે ચાલુ કરેલાં અને ચાલુ કરવા ધારેલાં કાર્યો આપણે આગળ ધપાવા જોઈએ એવી કેટલીક વિગતો આમ હોઈ શકે.

- આપણી પાસે ભાષા-નીતિ નથી. આ સંદર્ભે એમની વ્યાપક નિસબત હતી અને એ અંગે લોક-જાગૃતિ ઊભી થાય એવો પ્રયત્ન આપણે કરવો જોઈએ.
- અનુવાદ પ્રત્યેનો એમનો દષ્ટિકોણ પણ ખૂબ મહત્વનો હતો. અનુવાદકાર્યો વધુ સઘન થાય એ માટે આપણે ગંભીરપણે આગામી સમયમાં આયોજન કરવું જોઈએ.
- આસ્વાદમૂલક ગોષ્ઠિઓ અને વાચન-શિબિરના એ હિમાયતી હતા. સ્કૂલો, કોલેજોમાં આ પ્રવૃત્તિને વેગ મળે તે માટે એક ટીમ બનાવી આ કાર્યને પણ પ્રાધાન્ય આપવું પડશે.
- ભારતીય સાહિત્યનો સતત અભ્યાસ થતો રહે, એનાં પ્રકાશનો થતાં રહે એવું કેન્દ્ર સ્થાપી આ કામને આપણે અગ્રતા આપવી જોઈએ.
- ભાષા અને સાહિત્યલક્ષી અનેક અભ્યાસક્રમો વૈજ્ઞાનિક ઢબે પરિષદે આરંભ કરવાં જોઈએ.
- પરિષદમાં વિવેચન, અધ્યયન, સંશોધન અને સંપાદનપ્રવૃત્તિ વધુ ને વધુ થવી જોઈએ.
- સાહિત્ય-યાત્રાનો જે પ્રથમ સફળ પ્રયોગ નારાયણભાઈ દેસાઈ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો એને પુનઃ શરૂ કરવા એ ખૂબ ઉત્સુક હતા. સાહિત્ય-યાત્રાના કાર્યક્રમ માટે એમણે એટલો બધો ઉત્સાહ દર્શાવ્યો હતો કે દરેક સ્થળે પોતે ઉપસ્થિત રહેશે એવી નેમ પ્રગટ કરી હતી. 'સાહિત્ય-યાત્રા'નો આપણે ફરીથી પ્રારંભ કરવો જોઈએ.

આ ઉપરાંત એમના મનમાં અનેક પ્રકલ્પો હતા. રવીન્દ્ર મહોત્સવ અને રાષ્ટ્રીય પુસ્તકમેળામાં એમની સામેલગીરી એક યુવાનને દંગ કરી દે તેવી હતી. આપણે ઉપરના મુદ્દાઓનો અમલ કરીને જ, સાહિત્ય અને પરિષદની એમણે કરેલી સેવાઓ પ્રતિ, કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરી શકીશું.

એની સરૈયા લેખિકા નિધિ

એનીબહેન સરૈયા લેખિકા પ્રોત્સાહન નિધિ અંતર્ગત દર મહિને લેખન-વાચનમાં રસ-રુચિ ધરાવતી બહેનોની ગોષ્ઠિ પરિષદ ખાતે યોજવામાં આવે છે. તા.૨૫-૬-૨૦૧૨ના રોજ એક ગોષ્ઠિ ઋતુકાવ્યો વિષયે યોજવામાં આવી હતી. બેઠકના પ્રારંભે શ્રી પારુલ દેસાઈએ કવિ ઉમાશંકર જોશીના ‘ધારાવસ્ત્ર’ અને કવિ રમેશ પારેખના ‘વરસાદ ભીંજવે’ કાવ્યોનું પઠન કર્યું હતું. આ બેઠકમાં ઉપસ્થિત લેખિકાઓએ વર્ષા અને ગ્રીષ્મ વિષયક સ્વરચરિત કાવ્યોનું પઠન કર્યું હતું. સાથે જ સાથે મળી આસ્વાદ, ચર્ચા પણ કર્યાં હતાં. ગીત, ગઝલ, અછાંદસના માધ્યમે કાવ્યોમાં ઋતુઓની વિશિષ્ટતા, મિજાજ, અસસ સરસ રીતે અભિવ્યક્ત કરાયાં હતાં બેઠકના અંતે પ્રજ્ઞા પટેલે શ્રી ભગવતીકુમાર શર્માના ‘અઢી અક્ષરનું ચોમાસું’ કાવ્યનું પઠન કર્યું હતું. વધુ ને વધુ બહેનો આ લેખિકા ગોષ્ઠિમાં જોડાય તેવો ભાવ બધાંએ વ્યક્ત કર્યો હતો. બેઠકમાં ૨૦ બહેનો ઉપસ્થિત રહી હતી.

આગામી લેખિકા ગોષ્ઠિ તા.૧૬-૭-૨૦૧૨, સોમવારના રોજ સાંજે ૪.૩૦ કલાકે પરિષદ ખાતે યોજાશે. આ બેઠકમાં સ્વરચિત લઘુકથાઓનું પઠન કરવામાં આવશે. લેખિકા બહેનોને ઉપસ્થિત રહેવા નિમંત્રણ છે.

– પ્રજ્ઞા પટેલ

ગ્રંથ સાથે ગોઠડી

ગ્રંથ સાથે ગોઠડી અંતર્ગત તા.૮-૬-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી રાજુલ આઝાદે યુવનેશ મોદી, રાહુલકુમાર, આલોક કોઠારીકૃત ‘ધ ગેમ ચેન્જર્સનો’ આસ્વાદ કરાવ્યો જેમાં તેમણે આઈ.એન.ડી.માંથી તૈયાર થયેલાં ૨૦ એન્જિનિયરોની બિઝનેશક્ષેત્રમાં કેવી કઠિન પરિસ્થિતિઓનો સામનો કરવો પડ્યો અને સફળતા મેળવવા કઈ સમસ્યાનો કેવી રીતે ઉકેલ મેળવ્યો તેની સૌદાહરણ ચર્ચા કરી હતી અને તેનો આસ્વાદ ઉપસ્થિત ભાવકોએ માણ્યો હતો.

પ્રમાણપત્ર વિતરણ સમારોહ

શ્રી. ક. લા સ્વાધ્યાયમંદિર દ્વારા આયોજિત પત્રકારત્વ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ અને અનુવાદ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમનાં પ્રમાણપત્ર વિતરણનો કાર્યક્રમ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના કુલપતિશ્રી પરિમલ ત્રિવેદીના અધ્યક્ષતામાં તા.૨૬-૫-૨૦૧૨નાં રોજ યોજાયો હતો. પ્રારંભે રાજેન્દ્ર પટેલે સૌનું સ્વાગત કર્યું અને અધ્યક્ષશ્રીનો અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદનો પરિચય કરાવ્યો હતો. દષ્ટિ પટેલે સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન કર્યું હતું. શ્રી પારુલ કંદર્પ દેસાઈએ, દર્શના ત્રિવેદીએ, વિષ્ણુ પંડ્યાએ, પ્રાસંગિક પ્રવચનો આપ્યાં હતાં. વિદ્યાર્થીઓમાંથી ગોપાલી બૂચે અને મહેતાએ પ્રતિભાવ આપ્યો હતો. માનનીય

કુલપતિશ્રીએ પ્રમાણપત્ર એનાયત કરીને વિદ્યાર્થીઓને આશીર્વાદ આપ્યા હતાં. બંને અભ્યાસક્રમથી સૌ કોઈએ આનંદ ને ગૌરવનો અનુભવ કર્યો હતો.

પાક્ષિકી

પાક્ષિકીમાં તા.૭-૬-૨૦૧૨ના રોજ વાર્તાકાર શ્રી સાગર શાહે તેમની અપ્રગટ વાર્તા 'સાહિત્ય સફર'નું પઠન કર્યું હતું. જેમાં બેંક અધિકારીના કાવ્ય પ્રેમ તરફ પાછા ફરવાની ઘટનાની કથા ભાવનાત્મક સ્તરે કહેવાઈ હતી. વાર્તાનો અંત દરેકને ગમ્યો હતો.

તા.૧૪-૬-૨૦૧૨ના રોજ અનુવાદક શ્રી ઈન્દિરા નિત્યાનંદને અનુદિત કૃતિઓ 'કુટ્ટી મઠલ' અને 'શું પ્રેમ તાળામાં કેદ કરી શકાય ?' રજૂ કરી હતી. ડૉ. ઈન્દિરા નિત્યાનંદન સાથેની ચર્ચામાં તામિલ ભાષા, સાહિત્ય અને સમાજ જીવન વિશેની ચર્ચા ખૂબ જ રસપ્રદ રહી હતી.

તા. ૨૧-૬-૨૦૧૨ના રોજ શ્રી અભિમાન્યુ આચાર્યેએ 'પકલો પ્રકાશ અને ફૂટબોલ' વાર્તાનું પઠન કર્યું હતું. જેમાં ફૂટબોલના ખેલાડીની ગતિવિધિ પર પ્રકાશ પાડતું નવા જ પ્રકારનું કથાવસ્તુ હતું. સર્વ શ્રી ચિનુ મોદી અને દીવાન ઠાકોર વગેરેએ વાર્તાની રસપ્રદ ચર્ચા કરી હતી.

નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ

ગુજરાતી સાહિત્ય પ્રેરિત અને ભાવનગર ગદ્યસભા સંચાલિત સર્જકસંવાદની મે માસની બેઠક તા.૨૭-૫-૨૦૧૨ને રવિવારે ભાવનગરમાં મળી હતી. આ બેઠકમાં શ્રી નીલમ દોશી ઉપસ્થિત રહ્યાં હતાં. સ્થાનિક સર્જકો દાસ ભરતજી, ઇશિતાબહેન દવે, રાજીવ ભટ્ટ 'દક્ષરાજ,' રામ મોરી, ધનરાજ કોઠારી વગેરેએ તેમની કવિતાઓ રજૂ કરી હતી. નીલમબહેને તેમની 'એક ઓર ધરતકંપ' વાર્તાનું ભાવવાહી પઠન કર્યું હતું. સર્જકોની સિસુક્ષાને સંકોરવાના અનોખા ઉપક્રમને લઈને કામ કરી રહેલ સર્જકસંવાદના આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન સર્જકસંવાદના ભાવનગરના સંયોજક શ્રી અજય ઓઝાએ સંભાળ્યું હતું.

તા.૧૬-૬-૨૦૧૨ના રોજ નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ કાર્યક્રમ અંતર્ગત શ્રી ધ્વનિલ પારેખની અધ્યક્ષતામાં નવોદિતાએ કાવ્યો અને નિબંધોનું પઠન કર્યું હતું. તેમાં નવોદિતોને ઉત્તમ માર્ગદર્શન સાંપડ્યું હતું.

અનુવાદ-અભિમુખતા

તા.૧૨-૬-૨૦૧૨, મંગળવારની અનુવાદ અભિમુખતા બેઠકમાં શ્રી ચિનુ મોદીએ 'નાટકમાં અનુવાદ' વિશે વાત કરી હતી. તેમણે જાણીતા ત્રણ શબ્દો-ભાષાંતર, અનુવાદ, અને તરજૂમોનો અર્થ આપી ગુજરાતી ભાષા જે તે કૃતિનો અનુવાદ કરવા સક્ષમ છે કે નહિ તેની ચર્ચા કરી હતી. તેમ જ અછાંદશ અને ગઝલોનો અનુવાદ કરી ભાષામાં

કરી શકાય ને કઈ ભાષામાં ના કરી શકાય તેની વિશદ ચર્ચા કરી હતી. નાટકની વાત કરતાં જણાવ્યું કે નાટક માત્ર છાપવા માટે નહિ પરંતુ રંગભૂમિક્ષમ હોય છે. એટલે તેને અવતારવું પડે છે. તેનું રૂપાંતરણ કરવું પડે છે. આ કામ પડછાયાને કપડાં પહેરાવવા જેવું છે તેમાં વાચક નહિ ભાષકની ભાષા વાપરવી પડે છે. ત્યારબાદ શ્રી મહેશ દવેએ ચિનુભાઈનું નાટક અંગ્રેજી રૂપાંતરણમાંથી સંવાદો તથા ગીતોનું પઠન કર્યું હતું. શ્રી નિમેષ દેસાઈએ બે-ત્રણ બીજી ભાષાઓમાંથી ગુજરાતીમાં અનુદિત થયેલાં નાટકોનાં ગીતો ગુજરાતી લઢણમાં ગાયા હતા. શ્રી એસ. ડી. દેસાઈએ નાટકને કવિતા કહી જેમાં between the lines વંચાય છે. વળી ધ્વનિ અને તાલ પકડવાના હોવાથી અનુવાદકને રંગભૂમિની ગતિવિધિનો પણ પરિચય હોવો જરૂરી છે એવું સૂચન કર્યું હતું. આમ આ અનૌપચારિક બેઠક, પરંતુ નાટક અને અનુવાદ સાથે સંકળાયેલા મોટા ગજાના સર્જકોની ઉપસ્થિતિને કારણે જાણે મહોત્સવનો માહોલ ઊભો થયો હતો.

– રૂપા શેઠ

જેલ કાર્યક્રમો

જેલ કાર્યક્રમ અંતર્ગત તા.૧૯-૫-૨૦૧૨ના રોજ ભાવનગર જિલ્લા જેલમાં અધિક્ષક શ્રી શોખ સાહેબના અધ્યક્ષામાં ‘કાવ્ય ગોષ્ઠિ’નો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. જેમાં સર્વશ્રી રક્ષાબહેન પ્ર. દવે, મહેશ્વરી મહેતા અને સાધના ત્રિવેદીએ સ્વરચિત કાવ્યોનું પઠન કર્યું હતું. અજય પાઠકે સરસ સંચાલન કર્યું હતું.

તા.૨૮-૪-૨૦૧૨ના રોજ જૂનાગઢ જિલ્લા જેલમાં કવયિત્રી સંમેલનનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં સર્વશ્રી મીરા આસિફની રચના સુંદર શૈલીમાં રજૂ કરી હતી. દીપિકાબહેન દવેએ કબીરના દોહાને અનોખી રીતે રજૂ કર્યા હતા. કેદીભાઈએ પણ કબીરના દુહાની સુંદર રજૂઆત કરી હતી. સરોજબહેન નારીગરાએ ‘ફૂલો સે તુમ હસના શીખો’ની ભાવવાહી રજૂઆત કરી હતી. નિલમબહેન જીવાણીએ ‘કોઈનો લાડકવાયો’ની રૂપલબહેન ડોંગરેએ હિન્દી કવિ અશ્વિનીકુમાર શર્મા અને હરિવંશરાય બચ્ચનની પ્રાસંગિક રચનાઓ રજૂ કરેલી શ્રી જયશ્રી વેકરીયાએ ‘કીડીને ડાયાબિટીસ’ કૃતિની રજૂઆત કરેલી. ૩૦૦ જેટલા કેદીઓએ આ કાર્યક્રમને મનભરીને માણ્યો હતો. કવયિત્રીઓનાં મુશાયરાનું સમગ્ર સંકલન અને સંચાલન ડૉ. ચેતનાબહેન પાણેરીએ કર્યું હતું. તેમણે સ્વરચિત કૃતિ ‘અંદર જો’ની આરંભે વેધક રજૂઆત કરી હતી.

તા.૨૨-૬-૨૦૧૨નાં રોજ શ્રી બુદ્ધિધન ત્રિવેદીએ અમદાવાદ મધ્યસ્થ જેલમાં પન્નાલાલ પટેલ કૃત ‘મળેલા જીવ’ નવલકથાનો આસ્વાદ કરાવ્યો હતો.

તા.૧૬-૬-૨૦૧૦ના રોજ મહેસાણા જિલ્લા જેલમાં શ્રી કેશુભાઈ એમ. પટેલે કાવ્ય પઠન કર્યું અને શ્રી વિનાયક રાવલે પુસ્તકનો આસ્વાદ કરાવ્યો હતો.

તા. ૧૬-૬-૨૦૧૨ સુરેન્દ્રનગર સબ જેલમાં શ્રી ચંદ્રકાન્ત વ્યાસે રેખાચિત્રો ઉપર વક્તવ્ય આપ્યું હતું.

તા.૧૬-૬-૨૦૧૨ના રોજ ભાવનગર જિલ્લા જેલમાં શ્રી અજય પાઠકના સંચાલન હેઠળ હાસ્યકવિતાઓના આસ્વાદનો કાર્યક્રમ યોજાયો હતો. જેમાં સર્વ શ્રી ચંદ્રકાન્ત અંધારિયા, ડૉ. નટુભાઈ પંડ્યા, જયેશ ઠક્કર અને શ્રી પ્રતિભા ઠક્કરે ભાગ લીધો હતો.

તા. ૧૭-૬-૨૦૧૨ના રોજ વડોદરા મધ્યસ્થ જેલમાં શ્રી નિવ્યા પટેલ અને રઝિયામિર્ઝાના સંચાલન હેઠળ અમદાવાદના યુવા કવિમિત્રોઓનું કવિસંમેલન યોજાયું હતું. જેમાં સર્વ શ્રી મનિષ પાઠક, અનિલ ચાવડા, મધુસૂદન, પટેલ અને તેજસ દવે અને કેદીઓમાંથી મનોજ પટેલ 'મલન' એ કાવ્યોનું પઠણ કર્યું હતું.

- ગંગારામ વાઘેલા

પરિષદના આગામી કાર્યક્રમો

(સ્થળ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ)

પાક્ષિકી સંયોજક	: દીવાન ઠાકોર તા. ૧૮-૭-૨૦૧૨, ગુરુવાર ૬-૦૦ કલાકે. શ્રી પૂજા તત્સત ટૂંકી વાર્તાનું પઠન કરશે.
ગ્રંથ સાથે ગોઠડી સંયોજક	: હરીશ ખત્રી તા. ૬-૭-૨૦૧૨, શુક્રવાર સાંજે ૬-૦૦ કલાકે શ્રી રૂપાબહેન શેઠ હિંદી કવિ પ્રકાશચંદ્ર ઇંતુભાઈ કુરકુટિયા દેવલ-ની રચના અને જિતેન્દ્ર બ્રહ્મભટ્ટ અનુદિત 'બોલો માધવી' ખંડકાવ્યો આસ્વાદ કરાવશે.
દલિત સાહિત્યવિમર્શ સંયોજક	: ચંદુ મહેરિયા તા. ૨૮-૭-૨૦૧૨, શનિવારે સાંજે ૫-૩૦ કલાકે પ્રવીણ ગઢવી સંપાદિત 'દલિત કવિતા' વિશે શ્રી ડૉ. ગણપત પરમારના અધ્યક્ષતામાં શ્રી નટુભાઈ પરમારનું વક્તવ્ય.
વિશ્વકવિતા કેન્દ્ર	: તા. ૪, ૧૧, ૧૮, ૨૫, બુધવાર સાંજે ૭-૦૦ કલાકે બુધસભા
અનુવાદ અભિમુખતા સંયોજક	: તા. ૧૦-૭-૨૦૧૨, મંગળવારે સાંજે ૬-૦૦ કલાકે અનુવાદ વિશે વ્યાખ્યાન.
નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ સંયોજક	: રૂપા શેઠ
નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ	: તા. ૨૧-૭-૨૦૧૨, શનિવારે સાંજે ૫-૦૦ કલાકે નવોદિત સર્જક સાથે સંવાદ થશે.
સંયોજક	: ધ્વનિલ પારેખ
એની સરૈયા લેખિકા	: તા. ૧૬-૭-૨૦૧૨, સોમવાર, બપોરે ૪:૦૦ કલાકે લઘુકથા

પ્રોત્સાહનનિધિ
સંયોજકો

કૃતિઓનું પઠન.

: પ્રજ્ઞા પટેલ, પારુલ દેસાઈ

સાહિત્યસિદ્ધાંત વ્યાખ્યાન શ્રેણી તા. ૨૭-૭-૨૦૧૨ ગુરુવાર,
સાંજે ૫-૦૦ કલાકે, 'બાર્થ અને સાહિત્યવિચારણા' વિશે શ્રી
હેમંત દવે વ્યાખ્યાન આપશે.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદમાં મળેલ દાનની વિગત

વિકાસ અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ માટે મળેલ દાન

ક્રમ	નામ	ગામ	રકમ
(૧)	ગુજરાત સ્ટેટ ફર્ટિલાઈઝર્સ એન્ડ કેમિકલ ફર્ટિલાઈઝરનગર, વડોદરા		૨,૦૦,૦૦૦/-
(૨)	માતૃભાષા સંવર્ધન કેન્દ્રમાં મળેલ દાન.		
	(૧) મધુસૂદન ભોળાભાઈ પટેલ અમદાવાદ		૧૦,૦૦૦/-
(૩)	રવીન્દ્ર મહોત્સવમાં મળેલ દાન		
	(૧) ભોળાભાઈ પટેલ અમદાવાદ		૧૦,૦૦૦/-
	(૨) શૈલેષ પારેખ અમદાવાદ		૧૦,૦૦૦/-
	(૩) અનિલાબહેન દલાલ અમદાવાદ		૧૦,૦૦૦/-

□

સાભાર સ્વીકાર

પ્રવાસ

(૭૨) મારો પ્રવાસ : શાંતિલાલ મેરાઈ, બીજી ૨૦૧૧, લેખક પોતે, ૧૭,
અજિતનાથ સોસાયટી, વ્યારા, જિ. સુરત, પૃ. ૮૧, રૂ. ૪૦/- (૭૩) મહાબળેશ્વર : જયંતી
ડી. શાહ, ૨૦૧૧, હર્ષ પ્રકાશન, અમદાવાદ, પૃ. ૬+૭૪, રૂ. ૬૦/- (૭૪) તીરે તીરે
નર્મદા : અમૃતલાલ વેગડ, ૨૦૧૧, આર. આર. શેઠ એન્ડ કંપની પ્રા. લિ., મુંબઈ-
અમદાવાદ, પૃ. ૨૧૦, રૂ. ૧૫૦/-